

Cena numeru

15 groszy

Kadencja i Administracja
Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcji Nr. 396,
Telefon Administracji Nr. 310,
Adres telegr.: Narząd Kraków,

WAPROD

ORGAN POLSKIEJ PARTII SOCJALISTYCZNEJ

Miesięcznie

3 zł. 50 gr.

Zagranicą 7 złotych
miesięcznie

Drogiem 80 groszy

Wychodzi co tydzień o g. 8 rano
z wyjątkiem dni świątecznych.
Konto PKO Kraków Nr. 400.02

TOWARZYSZE i TOWARZYSZKI! Protestujcie przeciwko zamachom reakcji na demokratyczne prawo wyborcze! Manifestujcie w mieście i na wsi za 5-cio przymiotnikowym PRAWEM WYBORCZYM DO SEJMU i SAMORZĄDU!

Walka o prawo wyborcze

W Komisji administracyjnej Sejmu toczy się obecnie podjęta demokracją a reakcją walka o ordynację wyborczą do gmin wiejskich. Taka sama walka toczy się będzie o prawo wyborcze do samorządu miejskiego. A w dalszej perspektywie widnieją walka o prawo wyborcze do Sejmu i Senatu.

Słowem — na całej liuzi zamach reakcji na demokratyczne prawo głosowania, zaciekle dążenie do wyłączenia sposobu głosowania, do stworzenia przyległych wyborczych dla klas posiadających.

W zamachu na prawo głosowania do Sejmu i Senatu reakcja jest nieco skrepowana przepisem Konstytucji, który ustanawia tutaj pięcioprzymiotnikowe, demokratyczne wybory. Skazana jest więc tu na podstępne, perfidne godzenie w Konstytucję. Natomiast Konstytucja nie zawiera przepisu o sposobie głosowania do samorządu. Już przy układaniu Konstytucji w Sejmie ustawodawczym reakcja, wraz z Piastem, chciały sobie zostawić furtkę do nałożenia na przyszłą samorządową ordynację wyborczą swego piętna. Dlatego też wniosek nasz — ustalenia w Konstytucji zasad wyborów do samorządu — odrzuciono. Teraz reakcja zabiera się do stworzenia ordynacji wyborczej w gminach miejskich i wiejskich, opartej na zasadach wprost przeciwnych do wyborów sejmowych i senackich.

Z łamusa रुपіа antydemokratycznych próbowa- no wyciągnąć wszelkie paskudztwo, w rodzaju np. kurty wyborczych. Wreszcie po długim namyśle i spisowych międzypartyjnych szepcach zatrzymano się na pluralności. Pluralność znaczy, że pewna część wyborców ma być uprzywilejowana, że ma mieć dwa i więcej głosów, podczas, gdy większość wyborców ma mieć tylko jeden głos. Według projektu endeckiego wyborca ma korzystać z dodatkowych głosów na podstawie, cenzusu wieku, opłacenia podatków bezpośrednich, służby wojskowej i umiejętności czytania i pisania po polsku. Piast przyjmuje tylko cenzus podatku bezpodległego (zamożni chłopci), Ch. D. domaga się cenzusu wieku i oświaty. Tak czy inaczej zawsze przywilej, głosowanie z gruntu fałszywe, zaprzeczenie elementarnych podstaw demokracji!

Drżź już nędzicie na święcie niema pluralności. To jest uderzenie przeszłości. I jest wprost czynnym zuchwałstwem reakcyjnym prowokować masę de-

mokratyczne takim powrotem do przywilejów. Zasada równości prawa wyborczego jest mocno ugruntowana w świadomości robotników i chłopów. Kto tę zasadę narusza, godzi w prawa szerokiich mas, rzuca im rękawicę, godzi wprost w Majestat Republiki demokratycznej!

Prawa w Republice mogą być gorsze lub lepsze, stosunek sił społecznych może być różny, może panoszyć się dużo złego, które partia socjalistyczna wykozerania w swoim znoynym pochodzie do socjalizmu. Ale niemasz republiki demokratycznej tam, gdzie do ordynacji wyborczej zakrada się złośliwy i cyniczny przywilej, gdzie zdeptana jest równość głosów, gdzie część wyborców ma dwa, trzy, czterzy głosy! To — koniec instytucji republikańskich.

Reakcja powiada: sędz to tylko o samorząd chłopi, nie o wybory do parlamentu! Co za obłudna niedza rozumowania! Republika i demokracja musi się netylić w ośrtrum władzy, lecz i w samorządzie! Gdy depce się demokrację w samorządzie, depce się ja w całym życiu państwowem! Przecież ci sami panowie, którzy suchawła ręką odbierają ludowi prawa w samorządzie, — prawią z namaszewieniem, że samorząd jest podstawą Państwa, że on jest najblizszy ludności, że jest szkoła samodzielnego zbrocowi działalności prawno-publicznej, i oto ten właśnie samorząd chce — oddemokratyzować, a zatem, zgodnie z ich własnymi przesłankami, oddemokratyzować także życie państwowe. Jako istotnie — po zamachu na ordynację wyborczą w samorządzie wiejskim i

miejskim, zgóry już zapowiedziany jest zamach na demokratyczny system wyborczy do Sejmu i Senatu. Wszystko się wiąże w tym reakcyjnym planie podkopania i obalenia ustroju republikańsko-demokratycznego w Polsce!

A współautorami tego reakcyjnego planu, wodzami na endeckiej smyczy — są piastowcy i chadcy, dwa stronnictwa, które nienią się — przedstawicielami chłopów i robotników. Potworliwego widowiska światu nie widzieli! W nielzem poście rzeczy nie zmienia, że piastowcy i chadcy nmielz dają przywilejów wyborczych od ND. Bo tu chodzi o zasądniczo zbrodniczo przeciwko demokracji! „Piast” chce oprzeć wybory do gmin na cenzusie majątkowym, na najwstrętniejszy postaci cenzusu. Niechże ta burżuazja chłopska wykresli się swego szyldu nazwę „Polskie Stronnictwo Ludowe”, bo nazwę tę szarga! A chadcy — ze swoimi pomysłami wyprzedzonymi, z wielkimi i uśmiechniętymi czytania i pisanja po polsku Cenzus wieku, to ukryty przywilej dla warstwy zamożniejszych, a cenzus wykształcenia — już wprost wymuszony jest w tak liczną u nas, niestety, masę robotników i chłopów polskich, nie umiejących czytać i pisać, oraz — w mniejszości narodowe. Nie mówimy już o tem, jakie to daje szerokie pole do nadużyć wyborczych. I z takimi pomysłami osłema się występować stronnictwo, mnielące się — robotniczem!

Cały ten zamach na prawo wyborcze, obliczony jako wstęp do zamachu na demokratyczne prawo wyborcze w ogóle, musi być odparty sławozwo i wszelkimi sposobami środkami i piętno hańby tego zamachu nowim być bankructwem tych stronnictw, które targnęły się na ustrój republikańsko-demokratyczny!

POSEL JAN STAŃCZYK

Kłamstwa przemysłowców węglowych

Przemysłowcy węglowi znowu domagają się obniżenia plac robotniczych. Zamiar obniżenia oboecnych głodowych plac uzasadniają rzekomo zbyt małą wydajnością pracy robotników i wysiedleniami kosztami robotnicy. Na poparcie tego twierdzenia przemysłowcy nie podają żadnych cyfr. Postarają się oprzykraszać je w bezstronnych wykazach urzędowej statystyki pracy, wyznaczając wartości obudnych twierdzeń przemysłowców.

„Statystyka Pracy”, zeszyt II gi wykazuje, że w styczniu 1924 r. na kopalniach węgla pracowało 224.000 robotników, wydobyte węgla w tym miesiącu wyniosło 2,964.000 ton, w listopadzie tegoż roku liczba zatrudnionych robotników wyniosła już tylko 150.000, wydobyte natomiast — 3,036.000 ton. Widzimy, że liczba robotników w stosunku do stycznia spadła do listopada o 74,000, a produkcja wzrosła o 12,000 ton miesięcznie. Z zestawienia tych cyfr wynika jasno, że wbrew twierdzeniom przemysłowców, jakoby wydajność pracy robotniczej była niska, wydajność ta niesłychanie wzrosła i osiągnęła przy 8 godzinnym dniu pracy bez mała wydajność przedwojenną. Z 575 kg. przeciętnej wydobywa na dniówkę i robotnika, w styczniu podniosło się wydobywcie do 973 kg. węgla

na dniówkę i robotnika. (Na Górnym Śląsku po niemieckiej stronie, gdzie czas pracy przedwojennego wydobywcie wynosi na dniówkę i robotnika, według ogarnu tamtejszych przemysłowców „Glückauf” 974 kg.).

Przyjrzymy się teraz, o ile podniosła się zysk kapitalistów węglowych z tytułu podniesienia się wydajności pracy. Przeciętna plac robotników w naszym górnym węgla według „Statystyki Pracy” stycznia 1924 r. wynosiła 4,47 na dniówkę i robotnika. Robotnik pracując po odliczeniu świąt i wypadków choboy 23 dniówki w miesiącu, co czyni miesięcznie na robotnika 102 zł. 51 gr. zarobku, czyli 74.000 zwolnionych robotników pobierało w sumie placę miesięcznie 7,600.000 złotych. Ponieważ ceny węgla nie zostały obniżone, ani placę podwyższono, sume te, zaszczytowaną na krwawicy robotnika, przemysłowcy chowają każdego miesiąca do kieszeni. Ale chętność przemysłowców nie ma granicy. Im to nie wystarczało, bo równoznaczne ze wzrostem wydajności pracy obniżali placę robotników. „Statystyka Pracy” podaje przeciętna placę robotnika w przemysle górnym w styczniu i lutym jako 100, a w listopadzie już tylko jako 85,9. Z tego zestawienia widzimy obniżkę placę o

Halo! „Kącik” Podgórze

Nowość!

Nowość!

RADJO

Czekolada mrożona w kostkach

Sztuka 10 groszy 402

Werszynie do paszkiela

Pierwsza Metalowa Fabryka Wzr. Cukier

i marmelady Sp. z o.o.

Kraków-Podgórze, Kępiel 1. 10, Telef. 20 40.

Przegląd społeczny

10 GODZINNY CZAS PRACY W TARTAKACH

Czy p. Inspektorowi pracy w Przemysłu wiadomo, że w tartaku w Nisku p. Maksymilian Franczy i w ten sposób tania obowiązuje prawo w Polsce? Czy mu wiadomo, że przy uruchomieniu cegielni tenże p. Franke obiecuje przyjmować do pracy tylko tych, którzy się zgodzą pracować 10 godzin? Jeśli powyższe fakta są p. inspektorowi znane, co zamierza uczynić, aby zmusić opętane żądzą zysku fabrykanta do poszanowania prawa?

III MIĘDZYNARODOWY KONGRES PRACOWNIKÓW PIEKARSKICH

30 marca br. w Sztutgardzie odbędzie się III-ty Międzynarodowy Kongres pracowników piekarskich. Porządek obrad obejmuje: wybór prezydium sprawozdanie z działalności Centrali, określenie postulatów na 7-mą sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy, plan działalności na przyszłość, różne.

W zaproszeniu do udziału w Kongresie Egzekutywa Międzynarodowej Federacji Związków robotników i robotnic przemysłu spożywczego podobnie powąga spraw, które mają być przez Kongres rozstrzygane i nawołuje do poważnego zastanowienia się na postulatami, które należy wysunąć na 7-mą sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy, gdyż głównym zadaniem Kongresu będzie istotne zjednoczenie akcji pracowników piekarskich w tym względzie. Wskazując na wytyżoną walkę, jaką pracownicy pękarscy prowadzą na całym świecie o zniesienie pracy nocnej, i podkreślając odpowiedzialność, jaka leży na organach robotniczych za pomyślenie przebieg tej akcji Egzekutywa nawołuje do należytego obeślania Kongresu przez delegatów związków, zapraszonych w niniejszy materiał.

Podzielając stanowisko Egzekutywy Centralnej Związków Zaw. Robotników Przemysłu Spożywczego w Polsce delegacje na Kongres ten, Morawskiego i Ulmana, jako swoich przedstawicieli.

— 0 0 0 —

— 0 0 0 —

Zmiany dotyczące spółdzielni już wpisanej:

Do rejestru spółdzielni wpisano dnia dzisiejszego przy firmie: Ludowe Stowarzyszenie Spółnicze w Andrychowie, Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością następujące zmiany:

Ustaąpił członek Zarządu Władysław Plonka, wybrany jako członek zarządu Władysław Kołaczek, słusasz, zamieszkały w Andrychowie.

Sąd okręgowy jako handlowy Oddział II.

Wadowice, dnia 28 lutego 1925 r.

439

Wpisano do rejestru spółdzielni:

Spółdzielnia malarska

Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie Dz. XXII. (Podgórze).

1. Numer kolejny wpisu 2.
2. Obecny adres spółdzielni brzmi ul. Salinarna L. 1.
4. Udział wynosi 10 zł.

Dzień wpisu: 17 grudnia 1924.

440

Sąd Okręgowy jako handl. O. II.

Kraków, dnia 16 grudnia 1924 r.

Zaproszenie katechety wojskowej na nazwisko Jan Marzec ur. 14 grudnia 1895, wydana przez PKU. Płocznów, unieważnia się.

Unieważniam zgłoszenie papieru wojskowego na nazwisko Salomon Kohane, Żywiec.

Człowników

specjalistów do roboty domowej poszukuje
H. Spelcer, ul. Stewińskiego L. 51.

MEBLE konkurencyjne na RATA!

POKOJOWE I KUCHENNE

mag. mebli STAUB

Kraków, ulica Szpitalna L. 20.

Już nadszedł wielki transport
raglanów wiosennych
i ubrań męskich 429

które po bajecznie tanich cenach poleca:

Uwaga na adres

Izydor Lerner, Kraków, Grodzka 3/1

Na sezon wiosenny!!!

PŁASZCZE KOSTJUMY

z najlepszych materiałów, w najnowszych fasonach wiedeńskich

poleca na raty

S. DIAMAND

GRODZKA 32, w BRAMIE.

— 0 0 0 —

METALE

mosiądz i miedź

Blacha perforowana i bejcowana w łasnoch i węgach bezkończonych, w szlachach okrągłych płaskich i w różnych wymiarach, jakole rury okrągłe i kwadratowe dostarcza po cenach fabrycznych

S. LAUFER I SYN

Kraków, ulica Szpitalna 24, Telefon 2247.

Wielki wybór sprzętu stolarskiego i ślusarskiego. 404

Najlepsza sposobność wzbogacenia się!!

Główna wygrana 350.000 zł. = około 70.000 dolar.

Wygrane po złotych: 200.000, 150.000, 100.000, 50.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 3.000, 2.000 i t. d.

Ogólna suma wygranych przeszło 6 milionów złotych.

Co drugi los wygrywa.

Cenę losów L. klasy II Polskiej Państwowej Loterii Klasowej są następujące:

Czwierć losu 8 Zł. Pół losu 16 Zł. Cały los 32 Zł.

Losy są do nabycia w firmie:

BRACIA SAFIER, Kraków, Plac Dominikański 1.

Zamówienia listownie załatwia się odwrotną pocztą.

W tem miejscu wyciąć i przesłać w liście. 392

Karta zamówień. — Do BRACI SAFIER, Kraków, Plac Dominikański L. 1.

Niniejszym zamawiam do L. klasy II Polskiej Państwowej Loterii Klasowej: _____ losów wartych po 8 Zł. _____ losów połówkę po 16 Zł. _____ losów całych po 32 Zł. — Należność złotych _____ nielicząc po otrzymaniu losu blankietem nadawczym P. K. O. przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko: _____
Miejscowość i ostatnia poczta: _____
Blizszy adres: _____

L. 578/B s. 26. II. 1925 r. Kraków, dn. 6 marca 1925 r.

Przetarg.

Gmina miasta Krakowa rozpisuje na budowę trzyczępiętrowego domu mieszkalnego przy ulicy Słonecznej w Krakowie z kompletnym wykonaniem tegoż, licytację ofertową z terminem do dnia 26 marca 1925 r. godzina 12-ta w południe.

Plany, warunki, opisy są wyłożone w Oddziale budowy gminnych Magistrat schody L. 4 — II piętro drzwi l. 27 gdzie się udziela wszelkich wyjaśnień.

Wadium wynosi 1% sumy oferowanej.

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa.

435